

Онопрієнко І.М.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри статистики,
аналізу господарської діяльності
та маркетингу
Сумський національний аграрний університет
м. Суми Україна*

ПРОБЛЕМИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Трудові ресурси - це особи обох статей, які потенційно могли б брати участь у виробництві товарів і послуг. Вони мають важливе значення в умовах ринкової економіки, оскільки інтегрують такі категорії, як економічно активне населення, що включає зайнятих і безробітних осіб, і економічно неактивне населення в працездатному віці. Чисельність трудових ресурсів визначається виходячи з чисельності працездатного населення в працездатному віці та працюючих осіб за межами працездатного віку. Людині праці належить вирішальна роль у розвитку господарської діяльності, вдосконаленні її організації та управління з метою отримання найбільшої віддачі від своєї творчої роботи. [2]

У сучасних умовах особливе значення має аналіз забезпеченості підприємства кадрами, покликаний не тільки оцінювати ступінь укомплектованості підприємства працівниками відповідної професійної та кваліфікаційної підготовки, але і виявляти резерви скорочення потреби в робочих кадрах за рахунок поліпшення режиму роботи та умов праці, технічного переозброєння та реконструкції виробництв і ділянок.

У міру інтенсифікації виробництва все більше робіт виконується механізмами, але і при комплексній механізації люди, що здійснюють виробництво матеріальних благ, є головною продуктивною силою.

Особливої актуальності набуває питання ефективності використання трудових ресурсів. Достатня забезпеченість підприємств потрібними трудовими ресурсами, їхнє раціональне використання, високий рівень продуктивності

праці мають велике значення для підвищення ефективності функціонування будь-якого підприємства.

Для економіки велике значення має чисельність економічно активного населення - робочої сили, як фактора створюючого ринок праці.

Основу зайнятого населення становлять працездатні громадяни в працездатному віці і працюючі в галузях економіки країни громадяни молодше і старше працездатного віку (підлітки та пенсіонери). Також відноситься до працездатного частина населення, яка має необхідний фізичний розвиток, володіє знаннями і досвідом роботи в народному господарстві, тобто це працездатні чоловіки та жінки від 16 до 60 років а також підлітки та особи пенсійного віку. Крім того, в необхідних випадках використовують трудові ресурси, залучені зі сторони за трудовою угодою.

Розрахунки показали, що доля населення в працездатному віці в загальній чисельності населення за період з 2010-2015 роки зменшилась на 3,36 млн. осіб. Це пов'язано зі зниженням народжуваності в країні та зниженням долі дітей і підлітків. Економічно активне населення в цей період скоротилось на 16,88%, тобто це пояснюється збільшенням показника безробіття. При цьому коефіцієнт зайнятості робочої сили в досліджуваній період зменшився на 3,66 млн. осіб, або на 18,07%. [4]

Основним показником використання трудових ресурсів країни є рівень і динаміка їх зайнятості в національній економіці. В Україні спостерігається зниження чисельності зайнятих в економіці за останні десять років.

Гострою проблемою на сьогоднішній день є безробіття українців. Безробіття не може бути доцільним ні в економічному, ні в соціальному плані, оскільки його зростання створює цілий комплекс проблем: скорочується купівельна спроможність населення, бюджет втрачає платників податків, підприємство - персонал. Зростають ризик соціального напруження, додаткові витрати на підтримку безробітних.

Зайняте населення розподіляється на зайнятих за видами економічної діяльності, професійними групами, а також існує така класифікація: за видом

праці - фізична і розумова; за режимами праці - повна й неповна зайнятість відносно індивідуального використання робочого часу; щодо соціального статусу в зайнятості - наймані працівники та роботодавці, робітники, службовці, інженерно-технічні працівники; за рівнем кваліфікації.

Безробіття - є однією з найважливіших економічних проблем сьогодення. Проблема безробіття є надзвичайно актуальною сьогодні, оскільки за неповного використання наявних ресурсів робочої сили економічна система працює, не досягаючи межі своїх виробничих можливостей. Крім цього, безробіття спричинює негативні зміни в складі людських ресурсів, а саме: погіршення якісних характеристик робочої сили, зниження продуктивності праці, відтік найбільш кваліфікованої робочої сили за межі країни. З іншого боку, внаслідок безробіття країна має значні фінансові збитки, утримуючи безробітних, відшкодовуючи їм втрати в доходах на період пошуку нових сфер прикладання праці. [1]

За період 2013 - 2016 років можна спостерігати зростання кількості безробітних, що пояснюється збільшенням скрутного становища в економіці України і зменшенням кількості робочих місць. За січень 2016 року кількість офіційно зареєстрованих безробітних в Україні збільшилася на 17,8 тисячі осіб – до 508,6 тисячі.

На ринку праці роботодавці пропонують 31,3 тисячі вакансій, тобто на одне місце претендують 16 осіб. За січень працевлаштували лише 19,4 тисячі офіційно зареєстрованих безробітних (3,5%). Такі дані наводить Державна служба статистики. [4]

Загалом рівень безробіття в Україні становить близько 9% (враховані офіційно зареєстровані та незареєстровані безробітні). Жінок серед безробітних у 1,2 разу більше, ніж чоловіків (279,1 тис. проти 229,5 тис.). [4]

Складніше роботу знайти міським жителям – рівень безробіття тут у 1,3 разу більше, ніж у сільській місцевості (287,8 тис. проти 220,8 тис.). Торік у різних місяцях безробітних було від 394 тисяч до 524 тисяч.

Загалом через служби зайнятості у 2015 році працевлаштували 445,6 тисячі безробітних, 15,4 тисячі скористалися державною програмою, отримали одноразову допомогу із безробіття та відкрили власні справи.

Кожен другий колишній безробітний відкрив бізнес у сферах торгівлі та ремонту автотранспортних засобів, кожен десятий – у професійній, науковій та технічній діяльності, стільки ж – у сільському, лісовому та рибному господарствах.

Дослідження структури безробіття по регіонах України показало, що на кінець 2015 року найвищий показник рівня безробіття населення (за методологією МОП) спостерігався у Кіровоградській області – 3,7%, а найнижчий у Луганській – 0,7%.

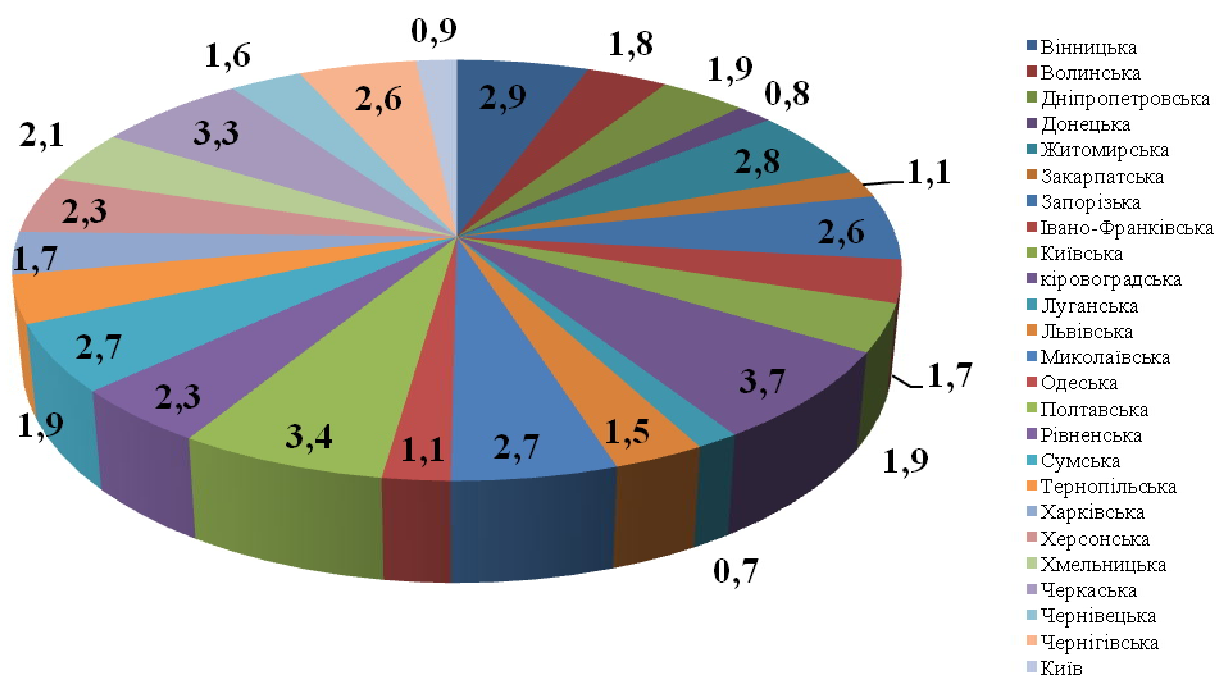

Рис.1. Структура зареєстрованих безробітних у % до працездатного населення у 2015 році

В регіонах України тенденція збільшення попиту на трудові ресурси не співпадає з тенденцією збільшення рівня безробіття населення, тобто має місце неузгодженість попиту і пропозиції на ринку праці, в результаті чого безробітні не можуть знайти нове місце роботи. Тому протягом наступних років спостерігатиметься тенденція збільшення рівня безробіття. У таких умовах

політика держави на ринку праці має бути спрямована на скорочення рівня безробіття, що значно покращить ситуацію зайнятості на національному ринку праці.

Отже, трудові ресурси України виконують важливу роль у функціонуванні держави, це пояснюється зайнятістю робочої сили у виробництві та інших видах діяльності. Ефективне використання трудового потенціалу забезпечує відповідне зростання продуктивності праці, що дає можливість порівняти її рівень на різних підприємствах однієї галузі.

Список використаних джерел:

1. Діденко Я. Формування ефективної державної політики зайнятості в Україні / Я. Діденко// Україна: аспекти праці. -2012. -№ 2. - С. 3-7.
2. Дідченко О. І. Економічна оцінка використання трудових ресурсів / О. І. Дідченко // – Запоріжжя: ЗДІА. – 2014. – С. 185-192.
3. Жінки і чоловіки в Україні : стат. зб. / Держ. служба статистики України. - К. : 2015. - 117 с.
4. <http://www.ukrstat.gov.ua>